

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В СФЕРІ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

PERSPECTIVES FOR THE DEVELOPMENT OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN THE SPHERE OF CULTURE IN UKRAINE UNDER THE CONDITIONS OF MILITARY STATE

У реаліях сьогодення потреби у партнерстві значно збільшились, оскільки за останні 10 років військовими діями країні завдано чималі збитки у багатьох сферах життєдіяльності, серед яких слід виділити і сферу культури. Важливо приділяти належну увагу до питання розвитку таких партнерств у контексті війни та після її закінчення, щоб забезпечити сталі економічне зростання та розвиток країни.

У статті розглянуто основні засади здійснення публічно-приватного партнерства у сфері культури України. Здійснено аналіз поглядів науковців на трактування дефініцій державно-приватне партнерство та публічно-приватне партнерство, що дозволило сформулювати власний погляд авторів. Розглянуто чотири концептуальні підходи до розуміння сутності публічно-приватного партнерства, а саме: фінансовий, організаційний, цільовий та правовий. Виявлено, що наведені підходи висвітлюють різні аспекти публічно-приватного партнерства, а тому лише у їхньому поєднанні можуть дати цілісне розуміння цього явища. Зазначено підходи, умови, ознаки, суб'єкти та форми публічно-приватного партнерства у сфері культури. Акцентовано увагу на тому, що при формуванні та реалізації публічно-приватного партнерства у сфері культури потрібно враховувати її особливості. Виявлено, що реалізація проектів публічно-приватного партнерства в культурній сфері України серед інвесторів не є популярною через військову агресію, корупцію, недосконалість судової системи та «наклепи» ЗМІ. Аргументовано пріоритетні вектори розвитку публічно-приватного партнерства у сфері культури як в умовах війни та в період післявоєнної розбудови, серед яких: створення належної нормативно-правової бази, зокрема щодо регулювання концесії та меценатської діяльності, з метою залучення додаткових фінансових ресурсів для реалізації культурних проектів з актуалізацією на протидію корупції та посилення незалежності судочинства.

Ключові слова: публічно-приватне партнерство, публічне управління, сфера культури, культурна політика, військовий стан, концесія, меценатство.

In today's realities, the need for partnership has increased significantly, as over the past 10 years military operations have caused considerable damage to the country in many spheres of life, among which the sphere of culture should be singled out. It is important to pay due attention to the development of such partnerships in the context of the war and after its end, in order to ensure sustainable economic growth and development of the country.

The article examines the main principles of public-private partnership in the sphere of culture of Ukraine. An analysis of the views of scientists on the interpretation of the term public-private partnership and public-private partnership was carried out, which allowed the authors to formulate their own view. Four conceptual approaches to understanding the essence of public-private partnership are considered, namely: financial, organizational, target and legal. It was found that the given approaches highlight different aspects of public-private partnership, and therefore only in their combination can give a holistic understanding of this phenomenon. The approaches, conditions, features, subjects and forms of public-private partnership in the field of culture are specified. Attention is focused on the fact that when forming and implementing a public-private partnership in the field of culture, it is necessary to take into account its peculiarities. It was revealed that the implementation of public-private partnership projects in the cultural sphere of Ukraine is not popular among investors due to military aggression, corruption, the imperfection of the judicial system and "slander" by the mass media. The priority vectors for the development of public-private partnership in the field of culture both during the war and in the period of post-war reconstruction are argued, including: the creation of an appropriate legal framework, in particular regarding the regulation of concessions and patronage activities, with the aim of attracting additional financial resources for the implementation of cultural projects with actualization of combating corruption and strengthening the independence of the judiciary.

Key words: public-private partnership, public administration, sphere of culture, cultural policy, military status, concession, philanthropy.

УДК 351:332.1
DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.40.15>

Критенко О.О.

к. наук з держ. упр.,
доцент кафедри публічного управління та митного адміністрування
Університет митної справи та фінансів

Чорич О.О.

аспірант кафедри публічного управління та митного адміністрування
Університет митної справи та фінансів

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розвиток інституту публічно-приватного партнерства (далі – ППП) є важливим чинником розвитку сфери культури України. Співпраця бізнес-структур з органами публічної влади – державними інституціями та органами місцевого самоврядування – стала поширеною практикою як в розвинених країнах, так і в тих, що розвиваються. Це пояснюється, зокрема, дефіцитністю державних та місцевих бюджетів у періоди криз і обмеженими мож-

ливостями вирішувати важливі соціально-економічні питання країни в цілому та окремих територіальних громад. Для України ж ППП, як механізм розвитку культурної сфери, все ще залишається на стадії нової та нерозвиненої форми взаємодії бізнесу та держави. Головною метою ППП в сфері культури, на нашу думку, є розвиток сфери культурних послуг (комерційного і некомерційних) в інтересах суспільства завдяки об'єднанню ресурсів і досвіду кожної із сторін під час реалізації суспільно значущого

проекту. ППП набуває важливості в тих галузях, які мають культурне значення, та, одночасно, можуть бути потенційно прибутковими. Окрім сфери управління пам'ятками архітектури та культурної спадщини такою галуззю є туризм (туристична діяльність, туристичне та екскурсійне обслуговування).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню різних аспектів ППП в сфері культури присвячено багато наукових праць відомих вчених, зокрема О. В. Скрипника, Я. Ф. Жовнирчика, О. Л. Валевського, С. В. Захаріна, С. В. Бебко, В. М. Черби, О. В. Єрьоміної, Л. Х. Тихончуката багатьох інших. Визнаючи значний внесок вчених у дослідження зазначеної проблематики та враховуючи мінливість реалій сьогодення, коли багато механізмів публічного управління зазнали впливу військового стану, актуалізується питання їх вдосконалення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Враховуючи той факт, що сучасні реалії обумовили нові виклики для української культури, яка, на жаль, і до війни була не самим привабливим об'єктом для інвестування від приватних структур та меценатів постає актуалізація передумов залучення державою приватних інвесторів для спільної діяльності у сфері культури яка є надзвичайно важливою, оскільки культура розглядається як найважливіший ресурс економічного розвитку і об'єкт для ефективного інвестування. Також залишається проблемним питання збереження та популяризація культурної спадщини. Збільшення витрат на війну зменшує бюджетні кошти, які могли б бути виділені на реалізацію проектів партнерства у сфері культури. Крім того, війна призводить до зменшення обсягів інвестицій та затримки реалізації проектів, що може сприяти збільшенню ризиків для приватного сектору.

Невирішеним залишається питання створення нормативно-правової бази ППП, зокрема меценатської діяльності, з метою залучення додаткових фінансових ресурсів для реалізації культурних проектів

Мета статті. Аналіз підходів до трактування поняття ППП у сфері культури, а також дослідження особливостей реалізації ППП у сфері культури України в умовах воєнного стану та обґрунтування заходів щодо усунення наявних прогалин в реалізації цього механізму.

Виклад основного матеріалу. Наразі в Україні приділяється доволі мало уваги сфері культури, яка, окрім того, що переобтяжена застарілою інфраструктурою, ще й немає достатнього фінансування і тому втрачає спроможність надавати якісні послуги. Не роз-

робленими залишаються механізми залучення приватних інвестицій. Поступовий занепад та неуха до об'єктів культурної спадщини продовжує негативно впливати на здатність суспільства охороняти та передавати традиції.

Як можемо побачити з офіційних даних Міністерства культури та інформаційної політики станом на вересень 2023 року постраждало 1624 об'єкти культурної інфраструктури, і це ще не повні данні (ніхто не знає, що відбувається на окупованих територіях), а скільки ще буде зруйновано або пошкоджено, це є трагедією для країни. Їх відновлення потребує докладання зусиль багатьох сторін, оскільки самостійно держава не спроможна вирішити настільки масштабну проблему [1]. Широкомасштабна війна стала справжнім випробуванням для стабільного розвитку України, яка у контексті ППП стає перешкодою для розвитку таких партнерств.

В рамках реалізації національної культурної політики кожна держава намагається здійснювати заходи із збереження та популяризації національної культурної спадщини, як всередині країни, так і на світовій арені [1]. Це стосується і патріотичного виховання громадян, і поширення оригінальних ідей і технологій, популяризація національної самоідентичності. Для України актуальність цієї проблеми посилюється через порівняно незначний досвід націотворення в межах незалежної національної держави, відсутність сталих практик та механізмів просування національної культурної спадщини у медійному просторі, певну «невизначеність» культурного поля.

У розвинутих країнах ППП використовуються для вирішення різних завдань, включаючи залучення ресурсів приватного сектору, подолання обмежень на бюджетні витрати, покращення технічної якості та продуктивної ефективності реалізації державної політики у різних сферах.

Сфера культури відноситься до тих, що фінансуються переважно з державного бюджету та за рахунок коштів, отриманих від надання власних послуг. Враховуючи той факт, що однією з головних ознак ППП є залучення додаткових джерел фінансування, а зацікавленість держави в участі приватного інвестора як раз і полягає у тому, що в неї самої не вистачає фінансів на культурну сферу. Окрім спільної участі держави, бізнесу та громадськості у розвитку ринку культурних послуг, ППП також сприятиме розвитку інститутів меценатства та спонсорства.

Отже, в контексті нашого дослідження вважаємо за доцільне в першу чергу проаналізувати погляди науковців та законодавців на трактування цього терміна (табл. 1).

Підходи до визначення дефініції «ППП у сфері культури»

Автор, джерело	Публічно-приватне партнерство – це ...
В. М. Черба[2]	... <i>особливий соціально-орієнтований інструмент державного управління, сприяючий ефективному розвитку сфери культури...</i> полягає у регулюванні громадського розвитку, що ґрунтується на забезпеченій нормами права системі взаємовигідних відносин органів влади, бізнесу, громадськості, організацій сфери культури, спрямованих на досягнення синергетичного ефекту від узгодження інтересів, координації зусиль і консолідації ресурсів його сторін при реалізації суспільно-значимих проектів у сфері культури
Закон України «Про державно-приватне партнерство» [3]	... <i>співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування (державними партнерами) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, або фізичними особами-підприємцями (приватними партнерами), що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому цим Законом та іншими законодавчими актами.</i>
Захарін С. В., Бебко С. В. [4]	... <i>правовий механізм узгодження інтересів і забезпечення взаємодії держави і бізнесу під час реалізації певних суспільно важливих проектів... механізм практичного співробітництва між державним партнером (ними можуть бути органи влади різного рівня, у тому числі національного, регіонального та місцевого), з одного боку, та приватним партнером або приватними партнерами (ними можуть бути юридичні особи, крім державних та комунальних підприємств, установ, організацій, а також приватні підприємці), з іншого боку, що здійснюється на основі договору та відповідає встановленим ознакам партнерства.</i>
Валевський О. Л. [5]	... <i>співпраця на договірній основі органів державного управління та органів місцевого самоврядування з приватним інвестором (меценатом) у реалізації проектів із надання культурних послуг</i>
Дубок І. П. [5]	... надання можливості приватному сектору брати участь у відбудові інфраструктури та наданні державних послуг, залучаючи таким чином більше фінансів, досвіду та управлінських навичок, що за інших умов недоступні для публічного сектору
Єрьоміна О. В. [6]	... <i>у широкому розумінні... як співпраця всіх суб'єктів культурної діяльності (держави в особі уповноважених органів виконавчої влади, територіальних громад в особі органів місцевого самоврядування, професійних, творчих, наукових, педагогічних працівників, аматорів, закладів, підприємств, установ та організацій всіх форм власності культури, окремих громадян, об'єднань громадян) та бізнесу щодо сприяння розвитку та реалізації особистості, підвищення якості життя, забезпечення вільного доступу всіх громадян до культурного життя, активної участі в ньому, задоволення культурних потреб громадян.</i> ... <i>у вузькому розумінні... це спільно значущі проекти на довгостроковій основі, що реалізуються спільно представниками органів влади та бізнесу за активної участі громадянського суспільства, і передбачають розподіл ризиків, відповідальності й винагород.</i>
Скрипнюк О. В., Жовнірчик Я. Ф. [7]	... <i>інструмент, яким влада може користуватись для досягнення своїх стратегічних цілей...</i> саме використання партнерства не є стратегією.
Світовий Банк. [9]	... спільні ініціативи державного та приватного секторів в поєднанні із неприбутковим сектором, іншими державами, міжнародними та громадськими організаціями, у яких кожен з учасників бере участь у наданні ресурсів... та у процесі ухвалення рішень

Джерело: [складено автором]

Проведене дослідження дозволило зрозуміти причину різноманіття трактування дефініції ППП взагалі та у сфері культури зокрема, а також виокремити наступні підходи до розуміння її сутності, а саме:

1) фінансовий, який полягає у визначенні інституту ППП через елементи фінансового механізму, за яким головний акцент робиться на таких перевагах ППП, як скорочення витрат

з державного бюджету, покращення співвідношення ціна/якість у наданні культурних послуг;

2) організаційний, за яким ППП розуміють як інструмент або форму взаємодії між державною та приватною сторонами, яка дозволить реалізовувати суспільно значущі проекти більш ефективним шляхом, ніж поодиночі, та передбачає спільне інвестування матеріальних і нематеріальних активів;

3) цільовий, який визначає ППП як складову стратегії суспільного розвитку, баланс інтересів бізнесу та держави призводить до отримання вигоди, що не була б можлива у випадку поодинокого спрямування зусиль та коштів;

4) правовий, який полягає у тому, що всі проекти ППП засновані на договірній формі і вимагають правового регулювання.

Створення інститутів ППП передбачає:

- розвиток меценатства та благодійництва в сфері культури;

- спільну участь держави та бізнесу у розвитку цього ринку, а також в економічно-ефективних проектах у сфері культури.

На нашу, умовами успішної реалізації ППП у сфері культури між партнерами є:

- спільність цілей;

- рівна участь в розробці концепції, підготовці всієї необхідної документації, досягнення згоди в процесі виконання та зацікавленість в успішній реалізації проекту;

- спільна розробка критеріїв щодо соціальної та економічної ефективності проекту;

- добросовісність у партнерських відносинах, рівноправна участь в прийнятті рішень, та взаємне прагнення до співпраці;

- правове оформлення угоди про ППП;

- постійна комунікація в ході реалізації проекту;

- відкритість та звітність щодо всіх стадій проекту.

За результатами проведеного дослідження можемо виділити головні ознаки ППП в сфері культури, а саме:

- 1) має публічну спрямованість (головна мета – задоволення потреб держави і громадськості);

- 2) суб'єктами ППП є: держава, бізнес і заклади сфери культури;

- 3) взаємодія суб'єктів має правовий характер (офіційно закріплюється угодою, договором, контрактом і тому подібне);

- 4) в процесі реалізації проектів відбувається об'єднання активів сторін:

- 5) як втрати, так і здобутки розподіляються пропорційно згідно домовленості, закріпленої в угоді, договорі, контракті і т.д.

До суб'єктів ППП у сфері культури, в рамках нашого дослідження, відносимо:

- державу в особі органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

- заклади сфери культури;

- бізнес;

- громадськість (неформальні організації, політики, вчені, діячі культури, науки, освіти).

Предметом виступає реалізація суспільно значущих проектів в сфері культури.

Під час дослідження механізму, погоджуємось з В. М. Чербою щодо її поглядів на державне управління проектом ППП у сфері культури, яка розглядає цей процес як спосіб економічного і раціонального використання фінансових коштів та ефективного соціального явище, що має актуальне значення в сучасних ринкових умовах. Державне управління проектами у сфері культури припускає кількісне визначення цілей розвитку культури, служить для вирішення фінансових, матеріальних, технічних, кадрових проблем на регіональному рівні і дозволяє:

- розширити вплив на процеси, що відбуваються в соціально-культурній сфері, залучаючи до розробки і реалізації програм і проектів нові суб'єкти соціально-культурної діяльності;

- вирішувати проблеми управління і планування в соціально-культурній сфері, пов'язані з недосконалістю законодавчої бази, відсутністю державної правової і фінансової підтримки;

- визначати головні пріоритети соціально-культурної політики регіону, зважаючи на специфіку території і особливості географічного положення;

- забезпечити можливість надання необхідного соціально-культурного мінімуму з боку держави різним категоріям населення [2, с. 125].

Механізм реалізації ППП наведено на рис. 1.

За результатами аналізу до форм ППП в сфері культури на сьогодні можемо віднести:

- 1) державний контракт, який передбачає виконання підрядних робіт для державних потреб.

- 2) концесія вважається однією з самих перспективних форм ППП, тому що вона передбачає довгострокові відносини, а це дозволяє сторонам такого партнерства здійснювати стратегічне планування своєї діяльності. Вона полягає в тому, що об'єкт концесійної угоди знаходяться у володінні держави чи іншого публічно-правового утворення, а недержавний суб'єкт – приймає на себе певні зобов'язання в обмін на надані йому права.

Аналіз реалізації концесійних договорів не показав приводів для оптимізму. Головна причина, на наш погляд, полягає у політичній та економічній нестабільності, «роздуванні» ЗМІ питання високого рівня корумпованості та, як наслідок, відсутність привабливості інвестиційного клімату, а отже і відсутність мотивації у концесіонера вкладатись в об'єкт. Окрім того, для приватних партнерів не створені на законодавчому рівні інструменти стимулювання виконання проектів в рамках ППП, як от, наприклад, податкові пільги, кредити на піль-

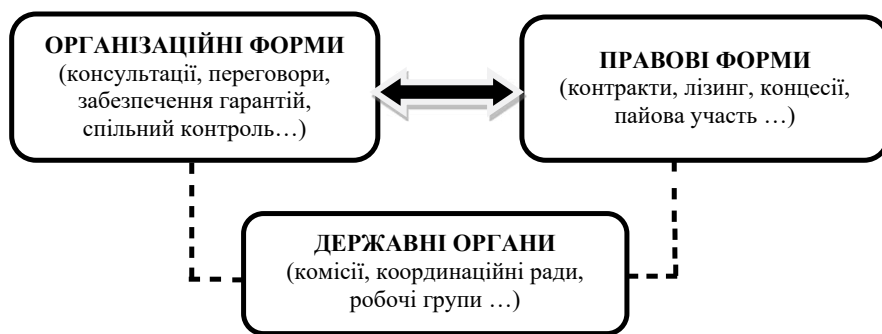

Рис. 1. Механізм реалізації та регулювання ППП

Джерело: [складено автором]

гових умовах та подібні спонуки займатися концесійною діяльністю.

3) фінансова оренда (лізинг) – форма кредиту, при якій відбувається передача об'єкта власності в довгострокову оренду з подальшим правом викупу і повернення.

4) орендні відносини, які спричиняють передачу чужого майна у володіння і користування тимчасово і з умовами повернення. Зокрема, оренда може застосовуватися щодо музеїв, бібліотек, концертних залів, архітектурних пам'яток;

5) аутсорсинг – передача функцій чи видів діяльності однієї компанії іншій, що спеціалізується у сфері культури;

5) інвестиційні угоди – це засіб зведення до мінімуму багатьох ризиків у взаємовідносинах між учасниками інвестиційного проекту. Такою угодою чітко визначаються взаємні права й обов'язки, строки, етапи, умови реалізації проекту;

6) меценатство – добровільна безкорислива діяльність фізичних осіб у матеріальній, фінансовій та іншій підтримці набувачів благодійної допомоги. Меценатство розповсюджується на фінансову підтримку закладів культури і освіти, заснування нових театрів, галерей мистецтва, нових навчальних закладів, підтримку мистецької діяльності акторів, поетів, художників тощо.

Українське законодавство визначає меценатську діяльність як благодійну діяльність у сферах освіти, культури та мистецтва, охорони культурної спадщини, науки і наукових досліджень [8].

Поряд з тим, що ППП у всіх сферах має однакові пріоритети, для сфери культури є свої особливості, а саме:

- недопущення скорочення державних і комунальних закладів культури;

- одним із суб'єктів даного партнерства є Міністерство культури та інформаційної політики або орган місцевого самоврядування;

- головною метою є досягнення балансу між соціальною та комерційною складовими проектів.

Реалізація проектів через ППП у сфері культури задовольняє інтереси кожної із сторін-учасниць: для держави – збереження об'єктів культурної спадщини, закладів культури, інноваційний розвиток сфери культури; для бізнесу – отримання фінансової вигоди внаслідок подальшої експлуатації об'єктів культури; для працівників сфери культури – робочі місця, гідна заробітна плата, нові можливості для реалізації своїх цілей; для суспільства – отримання якісних культурних послуг.

Попри всі позитивні характеристики ППП у сфері культури проведено дослідження дозволило виявити низку перепон для розвитку цього інституту в Україні, а саме:

- недосконалість законодавства, що призводить до відсутності гарантій виконання договорів та корупційних ризиків для бізнесу;

- недосконалість системи судочинства, що перешкоджає залученню інвестицій більше ніж інші зазначені причини;

- ЗМІ, які «роздувають» корумпованість в Україні з метою «відвернути» іноземних інвесторів.

Наразі в чинному законодавстві та програмних документах державної культурної політики України («Про державно-приватне партнерство», «Про концесію», «Про оренду державного та комунального майна», «Про передачу об'єктів права державної і комунальної власності», «Про інвестиційну діяльність», Довгострокова стратегія розвитку культури В Україні до 2025 року, Концепція державної політики реформування сфери охорони нерухомої культурної спадщини) регулювання ППП в сфері культури відбувається тільки на декларативному рівні. По-перше, визначено сферу застосування ППП, а саме: туризм, відпочинок, рекреація, культура, управління пам'ятками архітектури та культурної спадщини.

По-друге, допускається створення недержавних закладів культури різних напрямів та організаційно-правових форм. По-третє, визначено пільгові умови інвесторам та загальні засади оренди і передавання права власності об'єктів державного та комунального майна, що надають культурні послуги.

Важливим напрямом ППП як механізму підтримки культури є розвиток меценатської діяльності. Проте, наразі для підприємців, які надають підтримку закладам культури в Україні, це на стільки філантропія, скільки реклама. Наразі така форма ППП у сфері культури не має належної правової бази. Окрім згадування про неї у Законах України «Про культуру», «Про благодійну діяльність та благодійні організації» та деяких програмних документах державної політики де вона має рамковий характер і не містить реальних економічних і соціальних стимулів для інвестування у культурну галузь, відсутній окремий нормативний акт, який би регламентував таку діяльність. Належна нормативно-правова база, яка визначить специфіку цієї діяльності, моральні та економічні стимули меценатства, правові умови для ефективної взаємодії меценатів з органами державної влади та місцевого самоврядування, сприятиме як інституціалізації меценатства, так і підвищенню його ефективності.

З метою реалізації вищезазначених напрямів щодо розвитку ППП у сфері культури вважаємо за доцільне урядовцям розпочати роботу щодо таких питань:

1) формування ефективного механізму ППП щодо підтримки сфери культури. Щодо цього було доцільним разом із зацікавленими приватними структурами створити комунікативні майданчики, де представники бізнесових кіл і менеджери культури могли б спільними зусиллями сформулювати концепцію різних публічно-приватних форм підтримки культури. У контексті цього вважаємо створення Білої книги з питань розвитку ППП у сфері культури, у якій було б висвітлено поточні організаційні, інвестиційні та соціальні проблеми цієї діяльності, а також проблеми, які перешкоджають розробленню оптимального механізму ППП для культурної сфери доречним урахування складності завдань;

2) ініціювати створення нормативно-правової бази щодо застосування ефективних механізмів ППП у сфері культури;

3) провести парламентські слухання на тему розвитку ППП у сфері культури за участю зацікавлених сторін – органів влади, місцевого самоврядування, представників мистецької громадськості та бізнесового середовища;

2) розробити проект закону про меценатство, де необхідно визначити специфіку цієї

діяльності та дієві стимули розвитку цієї доволі нової для сучасної України, та не менш дієвої форми ППП.

Зокрема, вищезгаданий Закон, має врегулювати:

– створення мережі благодійних фондів підтримки культури, які б функціонували на центральному і місцевому рівнях. Такі фонди могли б на добровільних засадах створювати місцеві підприємці та бізнесові структури. Проте нині створення приватних чи корпоративних благодійних культурних фондів не є поширеним явищем унаслідок невизначеності їх правового статусу та відсутності реальних стимулів щодо функціонування;

– механізми, які б сприяли підвищенню соціального престижу приватних спонсорів культурних проєктів;

– стимули меценатської діяльності: крім репутаційних, доцільно також визначити економічні, а саме: пільгове оподаткування; часткове (або повне) повернення коштів, пов'язаних із технічним переоснащенням та експлуатацією культурних закладів; пільгове кредитування культурних проєктів;

– такі поняття, як «меценатство» і «спонсорство» (останнє має ознаки як добродійної діяльності, так і прихованої реклами);

– механізм притягнення до відповідальності за порушення охоронних, соціальних та екологічних зобов'язань;

– механізм контролю за використанням благодійних коштів;

– правовий механізм протидії шахрайствам та різного роду махінаціям (рекламація, нецільове використання коштів тощо);

– міжнародної благодійної допомоги з метою уникнення різного роду політичних спекуляцій щодо спрямованості цієї допомоги [10].

Для успішного функціонування подібних фондів створення тільки нормативної бази замало. Вважаємо за суттєве також збільшення ініціативи розвитку культурних проєктів на місцях, сприятливе ставлення місцевого керівництва та бажання місцевого бізнесу допомагати культурним проєктам на принципах прозорості та відповідності місцевій специфіці.

Проте, головна складність, на нашу думку, полягає у відсутності стабільності з-за наявності високого ризику в наслідок військової агресії, адже ефективність ППП полягає в умові повної ясності і передбачуваності стратегії подальшого розвитку країни. Наразі ніхто не може дати ніяких гарантій, а в таких умовах невпевненості в стабільності від бізнесу не можна чекати нічого, окрім показного інтересу і формальної участі у великомасштабних проєктах держави в цілях самозбереження.

Висновки. ППП в сфері культури є інструментом забезпечення соціального та економічного розвитку країни, оскільки, з одного боку, слугує суспільним інтересам, задовольняючи потреби громадян в культурних послугах, а з іншого боку, є засобом втілення головної мети розвитку бізнесу – отримання доходу. Згідно нашої позиції, питання впровадження ППП в сфері культури повинні вирішуватися на основі реалізації чіткої і амбітної державної культурної політики, яка має бути націленою у тому числі на залучення інвестицій. Як показав аналіз, чинні нормативно-правові акти складені в абстрактних рисах і декларативними виразами, є неефективними, а вкладені як державою, так і приватним партнером кошти не призводять до позитивних результатів. Отже, у створенні низки умов, які актуалізують процеси саморозвитку, самоорганізації і самозбереження всіх суб'єктів культурної сфери країни і полягає головна мета ППП у сфері культури.

Проведений аналіз поглядів на ППП дозволив сформулювати власне розуміння ППП у сфері культури, а саме – це інституційний механізм фінансового забезпечення, який застосовується у процесі взаємодії суб'єктів публічного управління та приватної форми власності, які характеризуються взаємовигодною, довготривалістю, розподілом повноважень, відповідальності та ризиків, поєднанням управлінських та фінансових ресурсів з метою досягнення найкращого результату синтезу державних та суспільних інтересів шляхом створення та підтримки інфраструктурних об'єктів та надання послуг у сфері культури.

На нашу думку, реалізація вищезазначених напрямів щодо розвитку ППП у сфері культури призведе до покращення ситуації в зазначеній сфері. Не викликає сумнівів той факт, що застосування ефективних механізмів ППП можливе лише в умовах політичної, економічної та соціальної стабільності, де права інвесторів охороняються, а ризик втрати капіталу якщо і не мінімальний, то хоча б незначний. Тому пер-

спективи швидкого поширення такого інструменту як ППП в Україні поки що доволі неясні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Через війну в Україні вже постраждали 1624 об'єкти культурної спадщини. Українське національне інформаційне агентство «Укрінформ». URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3755440-cerez-vijnu-v-ukraini-vze-postrazdali-1624-obekti-kulturnoi-spadsini-mkip.html> (дата звернення 29.04.2024)
2. Черба В. М. Напрями формування механізмів державно-приватного партнерства в сфері культури. *Інвестиції: практика та досвід*. Серія: *Державне управління*. 2014. № 7. С. 172 – 176.
3. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01.07.2010 р. № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text> (дата звернення 24.04.2024)
4. Захарін С. В., Бебко С. В. Використання економічних механізмів державно-приватного партнерства у сфері популяризації національної культурної спадщини. *Ефективна економіка*. 2020. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2020/8.pdf (дата звернення 24.04.2024)
5. Єр'оміна О. В. Політико-правові засади здійснення державно-приватного партнерства у сфері культури в Україні. *Теорія та практика державного управління*. 2020. № 2 (69). С. 133 – 141.
6. Єр'оміна О. В. Сутність поняття «державно-приватне партнерство» у сфері культури. *Актуальні проблеми державного управління*. 2021. № 1 (59). С. 43–50.
7. Скрипнюк О. В., Жовнирчик Я. Ф. Перспективи реалізації публічно-приватного партнерства в умовах війни та у період післявоєнної розбудови: державно-управлінський аспект. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2023. № 1 (36). С. 79–88.
8. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 5.07.2012 р. № 5073-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> (дата звернення 30.04.2024)
9. Запатріна І., Лебеда Т. Державно-приватне партнерство як фактор економічного зростання та проблеми його розвитку в Україні. *Економіст*. 2022. № 3. С. 52–58.
10. Валєвський О. Л. Актуальність розвитку державно-приватного партнерства у сфері культурної політики. Національний інститут стратегічних досліджень. 2021. URL: <https://ppp-ukraine.com/?p=178> (дата звернення 29.04.2024)